

Jazyk a jazyková komunikace (aktualizace 2024)

Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu

Předmět Český jazyk a literatura jako součást vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení v našem školním vzdělávacím programu. Jazykové vyučování vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují nejen vnímat různá sdělení a rozumět jim, ale i získávat poznatky z dalších oborů, vhodně se vyjadřovat a úměrně prosazovat své názory. Žák získává předpoklady k mezilidské komunikaci, učí se popisovat své pocity a orientovat se při vnímání okolního světa i sebe sama.

Obsahové vymezení předmětu

V předmětu Český jazyk a literatura je plně realizován vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Předmět Český jazyk a literatura je rozdělen na jazykovou výchovu (Jv), komunikační a slohovou výchovu (Ksv) a literární výchovu (Lv). Výuka čtení probíhá genetickou metodou čtení, dle rozhodnutí vyučujícího a rodičů je možná výuka i analyticko-syntetickou metodou. Psaní je začleněno do hodin jazykového vyučování a slohu. Dle zájmu a na základě písemného souhlasu rodičů realizujeme výuku psaní písmem Comenia Script. Ve výuce jsou využívány interaktivní výukové programy, aplikace pro tablety a další vyučovací pomůcky. V rámci předmětu navštěvují žáci knihovnu.

Časové a organizační vymezení předmětu

1. ročník – 9 hodin týdně (předmět má komplexní charakter)
2. ročník – 8 hodin týdně (6 hodin Jv a Ksv, 2 hodiny Lv)
3. ročník – 8 hodin týdně (5 hodin Jv a Ksv, 3 hodiny Lv)
4. ročník – 8 hodin týdně (5 hodin Jv a Ksv, 3 hodiny Lv)
5. ročník – 8 hodin týdně (6 hodin Jv a Ksv, 2 hodiny Lv)
6. ročník – 4 hodin týdně (1 hodina Ksv, 2 hodiny Jv a 1 hodina Lv)
7. ročník – 4 hodin týdně (1 hodina Ksv, 2 hodiny Jv a 1 hodina Lv)
8. ročník – 4 hodin týdně (1 hodina Ksv, 2 hodiny Jv a 1 hodina Lv)
9. ročník – 4 hodin týdně (1 hodina Ksv, 2 hodiny Jv a 1 hodina Lv)

Vzhledem k začlenění prvků programu Začít spolu do výuky na 1. stupni je část vzdělávacího obsahu předmětu realizována formou center aktivit, ve kterých se dle týdenních plánů prolínají obsahy více vzdělávacích oborů (ČJL, M, Prv, Přv, V1, Vv, PČ, případně též

Hv a Aj). V případě potřeby a dle podmínek školy je možno třídu na výuku Českého jazyka a literatury dělit na skupiny.

Průřezová témata

Do předmětu jsou integrována tato průřezová témata:

Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

- Rozvoj schopností poznávání
- Kreativita
- Sebepoznání a sebepojetí
- Seberegulace a sebeorganizace

Sociální rozvoj

- Komunikace
- Mezilidské vztahy

Morální rozvoj

- Hodnoty, postoje, praktická etika

Mediální výchova

- Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení
- Tvorba mediálního sdělení
- Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality
- Fungování a vliv médií ve společnosti

Multikulturní výchova

- Lidské vztahy

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

- Evropa a svět nás zajímá

Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací postupy, které v tomto předmětu směřují k utváření klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

Žák:

- využívá vhodné způsoby, metody a strategie vlastního učení /práce s texty/
- vyhledávání a třídí informace za účelem dalšího vzdělávání
- kriticky zhodnotí výsledky učení
- vybírá a čte hodnotná díla

Učitel vede žáky:

- k pochopení smyslu učení a proč se učí
- k vhodnému výběru témat např. pro tematicky zaměřené projekty
- k vnitřní motivaci k aktivnímu procesu učení, k dalším samostatným aktivitám - vyhledávání informací, hledání souvislostí, vlastní iniciativa, organizace vlastního učení
- k prezentaci vlastních názorů, námětů a zkušeností
- k zodpovídání i kladení otevřených otázek
- k dovednosti operovat s obecně užívanými termíny a učí žáky používat je v praktickém životě
- ke znalosti znaků a symbolů a k propojování s praxí
- k práci s chybou
- k hodnocení a k sebehodnocení

Kompetence k řešení problému:

Žák:

- snaží se chápat problémy, vyhledává a ověřuje vhodná řešení
- kriticky hodnotí výpovědi v textech, rozhovorech i v médiích
- má dostatek námětů k samostatnému uvažování
- činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí

Učitel vede žáky:

- k odstranění obav z řešení problému
- k diagnostice problému (zhodnocení problému)
- k řešení problémů různými metodami
- k ověřování správnosti řešení problému
- ke kritickému myšlení
- k prozkoumávání pohledů a názorů, lišících se od jejich vlastních
- k zodpovědnosti za své rozhodnutí
- k logickému myšlení, k tvořivému uvažování
- k využívání různých informačních kanálů
- k diskusi, spolupráci
- k posloupnosti při řešení problému
- k plánování úkolů
- k tvorbě a kladení otázek

- k vyhledávání informací potřebných k řešení problému (shodnost znaků, podobnost)

Kompetence komunikativní:

Žák:

- vyjadřuje se logicky, výstižně, souvisle a kultivovaně písemně i ústně
- naslouchá druhým lidem, porozumí jejich projevu, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- aktivně využívá dostatek rozmanitých textů za různými účely / k tvořivému zpracování, sebevzdělávání, zábavě /

Učitel vede žáky:

- k formulování a obhajování myšlenek, jak v ústním tak i v písemném projevu
- k respektování druhého, naslouchání
- k vytváření příležitosti pro vzájemnou komunikaci
- k prezentaci svého názoru i na veřejnosti
- k argumentaci
- k dovednostem diskutovat
- k otevřené diskusi
- ke smysluplné komunikaci
- k využívání i jiných forem komunikace (tabulky, grafy, zvuky, obrazový materiál, počítač - internet)
- k volnému psaní
- k řízenému čtení
- k dovednosti naslouchat druhým a umět využít jejich zkušenosti a nabídnout svoje, a to vše stanovením třídních pravidel a pravidel pro komunikaci
- k využití komunikačních dovedností, k vytváření mezilidských vztahů

Kompetence sociální a personální:

Žák:

- uvědomuje si efektivnost spolupráce, vytvoří si představu o sobě samém
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu

Učitel vede žáky:

- ke spolupráci ve skupině, k rozdělování role v týmu
- k dovednosti požádat v týmu o pomoc a také ji umět nabídnout
- k prezentaci svých názorů
- k sebekritice
- k vytváření pozitivní představy o sobě samém
- k hodnocení vlastních pocitů a nálad, k hledání jejich příčin

- k podílu na vytváření pozitivní atmosféry
- k vytváření a důslednému dodržování pravidel třídy, práce ve skupině...
- k dovednosti vážit si práce jedince i kolektivu (své i druhých)
- k respektu k názorům druhých
- k podílu na řešení náročných životních situací

Kompetence občanské:

Žák:

- se umí vcítit se do situace ostatních lidí
- získává pozitivní postoj k uměleckým dílům
- se zapojuje do kulturního dění

Učitel vede žáky:

- k dovednosti pomáhat druhému a respektovat jeho osobnost (empatie)
- k dovednosti vidět problémy (násilí, drogy, šikana...) a umět o nich hovořit
- k úctě k tradicím (škola, město, země)
- k toleranci handicapovaných
- k respektování názoru druhých
- ke znalosti společenských norem
- k dovednosti zastat se bezpráví
- k respektování práva druhých (psychické a fyzické násilí), i jeho osobnosti
- ke znalosti svých práv a povinností
- k dovednosti orientovat se v krizových situacích

Kompetence pracovní:

Žák:

- využívá svých znalostí a zkušeností v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost
- řídí se základními hygienickými návyky (sezení, držení tužky, umístění sešitu a jeho sklon, hygiena zraku)
- využívá poznatky a zkušenosti z různých oblastí ke své práci
- užívá správným způsobem vybavení učebny, techniku a pomůcky

Učitel vede žáky:

- ke správným a bezpečným způsobům užití materiálů, nástrojů, techniky, vybavení
- k využívání nových technologií
- k sebedisciplíně
- k dovednosti udržovat si pořádek na svém pracovním místě